

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET POLITIČKIH ZNANOSTI
Lepušićeva 6, 10000 Zagreb

Kolegij: POLITIKE I NE-POLITIKE EUROPSKE UNIJE

Nositeljica predmeta: Tamara Čapeta

Predavači: Siniša Rodin, Tamara Perišin, Iris Goldner Lang

Opis predmeta:

1. Uvod (3 sata)

2. Politika unutarnjeg tržišta EU (12 sati)

2a. sloboda kretanja robe i kapitala (Tamara Perišin)

Nastavna jedinica 2a-1

Cilj učenja: Razumjeti ekonomsku i političku pozadinu pravnog uređenja tržišnih sloboda općenito i slobode kretanja dobara posebno. Razumjeti doseg čl. 34 UFEU (ex čl. 28 UEZ) te promjene njegove interpretacije u praksi Europskog suda. Razumjeti pojmove: količinska ograničenja, "mjere s istovrsnim učinkom", "jednako primjenjive mjere" i "nejednako primjenjive mjere", "dvostruki" i "jednostruki teret", "znatno ometanje pristupa tržištu", "uzajamno priznanje".

Izvori:

8/74 *Dassonville*

120/78 *Cassis de Dijon*

C-145/88 *Torfaen*

C-267/91 & C-268/91 *Keck*

C-292/92 *Hunermund*

C-412/93 *Leclerc-Siplec*

C-34/95, C-35/95 & C-36/95 *De Agostini*

C-405/98 *Gourmet International*

C-239/02 *Douwe Egberts*

C-142/05 *Mickelsson and Roos*

Opinion of Advocate General Kokott in *Mickelsson and Roos*

Nastavna jedinica 2a-2

Cilj: Razumjeti svrhu slobode kretanja kapitala i njenu interakciju s preostalim tržišnim slobodama (posebno sa slobodom poslovnog nastana). Posebno, razviti sposobnost prepoznavanja mjera koje onemogućavaju ili čine manje atraktivnim izvršavanje te slobode. Razumjeti učinak "zlatnih dionica" na kretanje kapitala. Razumjeti moguća opravdanja mjera u doseg ugovornih članaka slobode kretanja kapitala.

Izvori:

C-503/99 *Commission v Belgium*
C-483/99 *Commission v France*
C-98/01 *Commission v United Kingdom*
C-112/05 *Commission v Germany*

2b. Sloboda kretanja radnika, usluga i pravo poslovnog nastana u EU (Iris Goldner Lang)

Nastavna jedinica 2b-1

Cilj učenja: Razumjeti ekonomske i socijalne aspekte slobode kretanja radnika u kontekstu unutarnjeg tržišta EU. Razumjeti postojanje izravnog učinka čl. 45 UFEU. Razumjeti teritorijalni opseg čl. 45 UFEU. Razumjeti značenje pojma "radnik" u pravu EU. Razumjeti opseg slobode kretanja radnika prema čl. 45 UFEU. Razumjeti pojmove "javni poredak", "javna sigurnost" i "javno zdravlje" u pravu EU, razloge i situacije u kojima su ta opravdanja dopuštena. Razumjeti izuzetak javne službe i opseg njegove primjene.

Izvori:

36/74 *Walrave v. Koch*
C-281/98 *Angonese*
292/88 *Antonissen*
C- 415/93 *Bosman*
30/77 *Bouchereau*
115/81 & 116/81 *Adoui and Cornuaille*
149/79 *Commission v. Belgium No.1*
149/79 *Commission v. Belgium No.2*
C-405/01 *Marina Mercante Española*
C-47/08, C-50-54/08 & 61/08 *Commission v. Belgium, France, Luxembourg, Austria, Germany, Greece and Portugal*
Dokument Komisije COM(2002) 694 final

Nastavna jedinica 2b-2

Cilj učenja: Razlikovati i razumjeti kriterije za primjenu odredaba o slobodi kretanja usluga i pravu poslovnog nastana. Razumjeti u osnovnim crtama koncept "uzajamnog priznanja kvalifikacija". Steći vještinu prepoznavanja načela proporcionalnosti u kontekstu slobode poslovnog nastana. Steći vještinu procjene dopuštenosti nacionalnih mjera kojima se ograničavaju pravo poslovnog nastana i sloboda pružanja usluga, te u tom kontekstu Razumjeti formulu "mjera koja otežava ili čini manje privlačnom" korištenje tržišne slobode zajamčene Ugovorom ("hinder or make less attractive"). Razumjeti kako Europski sud balansira između temeljnih sloboda i ljudskih prava. Razumjeti ekonomski karakter usluga u okviru prava EU.

Izvori :

C-55/94 *Gebhard*
186/87 *Cowan*
C-76/90 *Säger*

C-405/98 *Gourmet International*
C-384/93 *Alpine Investment*
C-159/90 *Grogan*
C-372/04 *Watts*
C-81/87 *Daily Mail*
C-212/97 *Centros*
C-210/06 *Cartesio*
C-341/05 *Laval*
C-438/05 *Viking*

3. Ne-politike Europske unije (12 sati)

3a. Sudska ne-politika (Tamara Čapeta)

Nastavna jedinica 3a-1

Cilj učenja: Razumjeti ulogu Suda EU kao političkog aktera. U tom smislu shvatiti da postoji sudska politika i politika o Sudu. U prvom dijelu ove nastavne jedinice razgovarat će se o sudskoj politici. Cilj je učenja razumjeti zašto i kako Sud EU utječe na politike EU. Sud Razgovarat će se o pitanjima imaju li sudovi politiku, trebaju li sudovi imati politiku i mogu li sudovi izbjeći stvoriti politiku. Također će se razmatrati odnos sudske politike sa zahtjevima demokracije. Steći će se osnovni alati za razmišljanje i raspravu o ovim pitanjima. Razumjeti kako Sud EU utječe na razvoj politika u EU te tko su mu sugovornici.

Primjer 1 – politika unutarnjeg tržišta

Karen Alter, *Judicial Politics in the European Community, European Integration and the Pathbreaking Cassis de Dijon Decision*, *Comparative Political Studies*, Vol 26, No 4, 1994

predmet *Cassis de Dijon*

Commission Communication concerning *Cassis de Dijon*

Primjer 2 – sankcioniranje država za neprovedbu prava EU

C-304/02 *Commission v France*

Commission Communication on *Penalites*

Nastavna jedinica 3a-2

Cilj učenja: Razumjeti problem demokratske legitimiranosti Suda EU da sudjeluje u stvaranju politika. Razumjeti stajališta ostalih političkih aktera o Europskom sudu, prvenstveno država članica i političkih institucija EU. Razumjeti politiku EU o Sudu EU.

Primjer 1 – zabrana diskriminacije temeljem dobi i raspodjela ovlasti EU-države članice

Predmet *Mangold*

Predmet *Kücükdeveci*

The Scope of Application of General Principles of Union Law: An Ever Expanding Union? Editorial CMLRev 47: 2010, 1589 – 1596
Stop the European Court of Justice by Roman Herzog and Lüder Gerken,
http://www.cep.eu/fileadmin/user_upload/Pressemappe/CEP_in_den_Medien/Herzog-EuGH-Webseite_eng.pdf (visited 20 September 2011)

Primjer 2 – uloga Suda u monetarnoj krizi u EU i predložene reforme vezane uz Sud EU

3b. Ne-politika ljudskih prava (Siniša Rodin)

Nastavna jedinica 3b-1

Cilj učenja: razumjeti kako se zaštita ljudskih prava razvila u pravnom sustavu EU i kako su u njega inkorporirani materijalni kriteriji zaštite. Razumjeti pravnu osnovu za zaštitu ljudskih prava u EU i razviti sposobnost diskusije o važnosti pristupanja EU Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Steći osnovno znanje o primjeni Povelje temeljnih prava EU.

Case 29/69 Stauder v. Ulm Sozialamt
Case 4/73 Nold
Case 5/88 Hubert Wachauf
Opinion of the ECJ 2/94 and relevant provisions of the TFEU
Izabrane odredbe Povelje temeljnih prava EU O.J. C 83/389
Opinion of AG Sharpston in Case C-34/09 Ruiz Zambrano

Nastavna jedinica 3b-2

Cilj učenja: razumjeti odnos između tržišnih sloboda i ljudskih prava u EU i kako ih Europski sud primjenjuje. Steći sposobnost kritičkog promišljanja ravnoteže između tržišnih sloboda i ljudskih prava u EU. Razumjeti različite izvore ljudskih prava i kako ih interpretirati u pravnom poretku EU. Razumjeti kako se pozivanjem na zaštitu ljudskih prava mogu opravdati nacionalne mjere koje ograničavaju tržišne slobode. Steći sposobnost provesti osnovnu analizu proporcionalnosti.

Case 44/79 Liselotte Hauer
Case C-112/00 Schmidberger
Case C-36/02 Omega
Case C-368/95 Familiapress
Opinion of AG Maduro in C-434/04 Leppik
Joined cases C-570/07 and C-571/07 Pérez and Gómez
Case C-208/09 Sayn-Wittgenstein
Opinion of AG Cruz Villalon in Case C-515/08 Palhota

4. Pregled i zaključak (3 sata)

Preporučena literatura

- Philip Alston (ed.) THE EU AND HUMAN RIGHTS, Oxford University Press, 1999
- John Fairhurst, LAW OF THE EUROPEAN UNION, Longman 2006
- Mark Janis, Richard Kay and Anthony Bradley, EUROPEAN HUMAN RIGHTS LAW (3rd edition) Oxford University Press, 2008
- Armin Von Bogdandy and Jürgen Bast, PRINCIPLES OF EUROPEAN CONSTITUTIONAL LAW, Hart Publishing 2006
- John Locke – THE 2ND TREATISE ON CIVIL GOVERNMENT
- Stephen Weatherill, CASES AND MATERIALS ON EU LAW, 7th edition Oxford University Press, 2006
- Tamara Perišin, Free Movement of Goods and Limits of Regulatory Autonomy in the EU and WTO, T.M.C. Asser Press, The Hague, 2008.
- Catherine Barnard, The Substantive Law of the EU, OUP, Oxford, 2011;
- Wyatt and Dashwood's European Union Law, Sweet and Maxwell, London, 2011.
- Tim Koopmans, Courts and Political Institutions, A Comparative View, Cambridge University Press, 2003
- Mauro Cappelletti, The Judicial Process in Comparative Perspective, Clarendon Press, 1989
- Alec Stone Sweet, Governing with Judges, Oxford University Press, 2000

- Treaty on European Union OJ C 115/13
- Treaty on Functioning of the European Union, OJ C 115/47
- Charter of Fundamental Rights of the EU OJ C 364/01

ŽIVOTOPISI nastavnika

Prof. dr.sc. Tamara Čapeta

Tamara Čapeta redovna je profesorica na katedri za europsko javno pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Magisterij iz europskog prava stekla je na *College of Europe*, Brugge, Belgija, 1993., a doktorat je obranila na Pravnom fakultetu u Zagrebu 2001. godine. Bila je postdoktorski Fulbright stipendist na University of Michigan Law School te je u dva navrata provela istraživački boravak na Europskom sudu u Luxembourg, najprije u kabinetu nezavisnog odvjetnika Fennellya, a potom nezavisne odvjetnice Sharpston. Autorica je dvije znanstvene monografije, te nekoliko koatorskih knjiga. Objavila je veći broj znanstvenih radova u domaćim i inozemnim časopisima i zbornicima radova. Na Sveučilištu u Zagrebu predaje nekoliko predmeta iz područja prava EU, a bila je i voditeljica Jean Monnet modula dodijeljenog od strane Europske unije. Prije zapošljavanja na Pravnom fakultetu u Zagrebu radila je u Ministarstvu vanjskih poslova RH, Institutu za međunarodne odnose te na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Glavna je urednica godišnjaka koji se izdaje na engleskom jeziku pod nazivom *Croatian Yearbook of European Law and Policy*. Osnovna područja njenog znanstvenog interesa su ustavnopravni aspekti europske integracije, sudski sustav Europske unije, posebice sudska interpretacija u europskom pravu.

Prof. dr.sc. Iris Goldner Lang

Prof. dr. sc. Iris Goldner Lang diplomirala je pravo na Pravnom fakultetu u Zagrebu te engleski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Kao Chevening stipendist britanske Vlade, magistrirala je pravo na London School of Economics and Political Science (LSE) u Londonu. Dio doktorskog istraživanja provela je na LSE-u, a dio, kao Ernst-Mach stipendist, na Institutu za europsko pravo Johannes Kepler Sveučilišta u Linzu (Austrija). Doktorirala je 2005. na Pravnom fakultetu u Zagrebu. Pravosudni ispit položila je 2001. Radi kao izvanredni profesor i Jean Monnet predavač na Katedri za europsko javno pravo. Bila je članica tri radne skupine za pripremu pregovora RH s EU: „Sloboda kretanja radnika“, „Pravo poslovnog nastana i sloboda pružanja usluga“ i „Institucije“. Izlagala je na brojnim konferencijama, urednica je tri knjige i objavila niz članaka te knjige „Sloboda kretanja ljudi u EU: Kontekst sporazuma o pridruživanju“ (2007, Školska knjiga) i „From Association to Accession: How Free is the Free Movement of Workers“. Članica je uredništva časopisa *Croatian Yearbook of European Law and Policy* te voditeljica je Jean Monnet modula "EU Internal Market Law". Predsjednica je Hrvatske udruge za europsko pravo (Croatian Society for European Law) koja je članica International Federation of European Law (FIDE). Članica je Upravnog odbora jedinice UNESCO Katedre za bioetiku i pravo na Pravnom fakultetu u Zagrebu. Osnovna područja njenog znanstvenog interesa su: pravo unutarnjeg tržišta EU, pravo migracije i azila EU, institucionalno pravo EU, sporazumi o pridruživanju, zdravstveno pravo i politika EU.

Doc. dr. sc. Tamara Perišin, MJur (Oxon)

Tamara Perišin diplomirala je *cum laude* na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu; magistrski studij završila je na University of Oxford, Faculty of Law, St Edmund Hall kao

Chevening stipendist te je stekla titulu Magister Juris in European and Comparative Law. Doktorirala je na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 2007. g. uz međunarodno povjerenstvo za obranu disertacije. Tamara Perišin se usavršavala na T.M.C Asser Instituut, Den Haag; kao Fulbright stipendist na Georgetown University Law Center, Washington D.C, i na University of Michigan Law School, Ann Arbor; na Europskom sudu pravde kao "visitor-in-the-cabinet" nezavisne odvjetnice Sharpston; kao Scholarship of Teaching and Learning Fellow (SOTL) na Central European University, Budimpešta; te na Max Planck institutu za komparativno javno pravo i međunarodno pravo, Heidelberg. T. Perišin radi na Katedri za europskog javno pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, gdje je i nositelj je Jean Monnet modula "EU and WTO in a comparative perspective"; a na Fakultetu je od 2009-11. vršila dužnost prodekana za međunarodnu suradnju. Članica je Radne skupine za pripremu pregovora za članstvo RH u EU, Poglavlje I - Slobodno kretanje roba. T. Perišin je članica uredništva časopisa "Croatian Yearbook of European Law and Policy" te sudjeluje u pokretanju međunarodnog časopisa "SEE Law Journal". Autorica je brojnih znanstvenih članaka te znanstvene knjige "*Free Movement of Goods and Limits of Regulatory Autonomy in the EU and WTO*", 2008, T.M.C. Asser Press, Den Haag.

Prof. dr. sc. Siniša Rodin

Doktorirao je na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 1995. godine. Magistrirao je na University of Michigan Law School, Ann Arbor, Michigan 1992. godine. Specijalizirao je europsko pravo na Sveučilišnom Institutu u Firenci, a njemačko ustavno pravo na Max-Planck Institut für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht u Heidelbergu. Dobitnik je University of Michigan Law School Merit Award, te Rektorove nagrade Sveučilišta u Zagrebu. 2001/2002 kao Fulbright Visiting Scholar radina Harvard Law School. Članje International Association of Constitutional Law i European Communities Studies Association. Autor je 2 knjige i više od 20 znanstvenih radova, a zajedno s prof. Tamarom Čapeta objavio je prvi udžbenik prava Europske unije na hrvatskom jeziku. Glavni znanstveni interes uključuje ustavnu interpretaciju, temeljna prava, te ustavne aspekte europskog integracijskog procesa. Bavi se istraživanjem slobode pružanja usluga. Član je uredništva znanstvenih časopisa Croatian Yearbook of European Law & Policy i Zeitschrift für Öffentliches Recht. Član je UACES (University Association of Contemporary European Studies) i FIDE (Fédération Internationale de droit européen). Prof. Rodin je predstojnik Jean Monnet Katedre za Europsko javno pravo na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, a od 2011. godine nositelj ad personam Jean Monnet katedre. U 2012. godini predavati će kao gostujući profesor na CEU San Pablo, Madrid i na Cornell University Law School.